

12 EYLÜL ÖNCESİNDE SENDİKALARIN ÜYE SAYILARI

Aydınlık Gazetesi, 9 Temmuz 2012

Yıldırım Koç

Yarım doktor candan, yarım imam dinden eder. Yarım aydın da bilimden ediyor.

15-16 Haziran 1970 eyleminin değerlendirilmesinde sendikaların üye sayılarındaki gelişmelere ilişkin bilgiler önemlidir. Ancak Türkiye’de bu konuda büyük bir bilgisizlik ve kafa karışıklığı hakimdir.

Önce bazı bilgiler vereyim.

Çalışma Bakanlığı’nın resmi verilerine göre, Türkiye’de 1969 yılında 1,2 milyon sendika üyesi vardı. Sendika üyelerinin sayısı 1970 yılında 2,1 milyona, 1971 yılında 2,4 milyona, 1972 yılında 2,7 milyona çıktı. Çalışma Bakanlığı, 1978 yılında 3,9 milyon, 1979 yılında 5,5 ve 1980 yılında da 5,7 milyon sendika üyesi bulunduğunu açıklıyordu.

Eğer Türkiye çalışma mevzuatını ve uygulamayı bilmiyorsanız, bu resmi verilerden hareketle şöyle sonuçlara varabilirsiniz:

“15-16 Haziran 1970 olayları, işçi sınıfının sendikal örgütlülükte gerçekleştirdiği büyük sıçramanın ürünüdür. 1969 yılında 1,2 milyon olan sendikal işçi sayısı, 1970 yılında 2,1 milyona yükselmiştir. Bu artış daha sonraki yıllarda da sürmüştür. 12 Eylül darbesinin ana nedeni de işçi sınıfının sendikal örgütlülüğünde 1978-1980 döneminde yaşanan büyük sıçramadır. Çalışma Bakanlığı’nın resmi verilerinin de açıkça belirttiği gibi, darbe olduğunda Türkiye’de 5,7 milyon sendika üyesi vardı. Bugün sendikal işçi sayısının 700 bin civarında olduğu düşünülürse, işçi sınıfının ne büyük bir darbe yediği rakamlarla ortaya çıkacaktır.”

Bu yorumları ben uydurmadım. Birçok siyasi hareketin yayın organlarındaki makalelerde ve hatta “bilimsel” iddialı kitaplarda benzer yorum ve değerlendirmeler bulabilirsiniz.

“Yarım aydın” olmak işte budur. Yarım aydın oldunuz mu da, gerçekliğin kavranması değil, çarpıtılması söz konusudur.

Türkiye’de ne 1969 yılında 1,2 milyon sendika üyesi vardı, ne 1970 yılında 2,1 milyon sendika üyesi, ne de 1980 yılında 5,7 milyon sendika üyesi.

Mevzuatı ve uygulamayı bilerseniz, bunların hepsinin uydurma olduğunu kavrar, bu resmi verilerden hareketle analiz yapmazsınız.

Bu veriler niçin uydurma?

Bu tarihlerde Türkiye’de 274 sayılı Sendikalar Kanunu yürürlükteydi.

274 sayılı Sendikalar Kanunu’na göre, bir işçi aynı anda birden fazla sendikaya üye olabiliyordu (günümüzde bir sendikaya üyelik vardır).

274 sayılı Yasaya göre, sendikaya üyelikte noter koşulu yoktu. İstifada noter koşulu da 1970 yılında 1317 sayılı Kanunla getirildi. Bazı sendikalar, işçinin kimlik bilgilerini edindikten sonra, üye fişini dolduruyor, altına da göstermelik bir imza atıyordu. Günümüzden 40 yıl önce, eğitim düzeyi günümüze göre çok geri olan işçilerin çoğunun imzası, birşeyler karalamaktan ibaretti. Bu nedenle üye fişindeki imzanın sözkonusu işçiye ait olup olmadığını saptamak hemen hemen olanaksızdı. (Günümüzde sendika üyeliği noter kanalıyla gerçekleşmektedir.)

12 Eylül 1980 öncesindeki dönemde sendika üyeliklerinin Çalışma Bakanlığı’na bildirilmesi gerekmiyordu. Yalnızca yetki uyuşmazlıkları olduğunda sendikaların elindeki üye fişleri Bakanlık’a verilir. Bu üye fişlerinin önemli bölümü de sahte olurdu. Diğer bir deyişle, Çalışma Bakanlığı’nın elinde, işçilerin ve onların sendika üyeliklerinin bir veritabanı yoktu.

12 Eylül öncesinde sendikalar her yılın sonunda antetli bir kağıda kaç üyelerinin olduğunu yazarlar ve bunu Çalışma Bakanlığı’na iletirlerdi. Çalışma Bakanlığı da bu bildirilen sayıları toplayarak Türkiye’de sendikal işçi sayısına ilişkin resmi rakamları açıklardı. Yukarıda belirtilen sendika üyesi sayıları böyle hesaplanırdı.